

AZ E-OLVASÁS DILEMMÁI (PAPÍR VAGY E-BOOK?) – BESZÁMOLÓ EGY KUTATÁSRÓL

Fehér Péter

IKT Masterminds Kutatócsoport, Veszprém

Kulcsszavak: elektronikus olvasás; e-könyvek; olvasási szokások

Mangen (2012, 2014) kutatásai szerint az elektronikus szövegekre kevésbé emlékeznek az olvasók, mint a hagyományos papíralapúra – ezt erősítik Flood (2014), valamint Akbar és munkatársainak (2015) megállapításai. Más kutatások szerint az elektronikus források használata hatékonyabb a diákok körében, mint a hagyományos tankönyvekből való tanulás (Rockinson-Szapkiw és mtsai, 2013). A hazai netgenerációs kutatások (Netgeneráció 2010, 2012) eredményei szerint nem minden tanuló részesíti előnyben az elektronikus anyagokat (Fehér és Hornyák, 2010, 2011). A közelmúltban lezajlott (2010-es és 2012-es) PISA-felmérések azt mutatták, hogy a magyar tanulók nagyon gyengén teljesítettek az elektronikus szövegek olvasásával kapcsolatos felméréseken (Lannert, 2014). A kutatásunkban, többek között, a következő kérdésekre kerestük a választ: Van-e lényeges különbség a képernyőn történő és a papíralapú tájékozódás, tanulás, ismeretszerzés között? Hogyan változtatják meg az olvasási szokásokat az új eszközök? Milyen nemek közötti és életkori különbségeket lehet kimutatni az elektronikus olvasással kapcsolatos attitűdökben? A jegyzeteléssel kapcsolatban: papíron vagy elektronikusan hatékonyabb a tanulás szempontjából? A kutatás során félig strukturált interjúkat szerveztünk (a későbbi szakaszban kérdőíves felmérést, illetve olvasási tesztet vettünk fel). A kutatás első szakaszában olyan szereplők szokásait vizsgáltuk, akiknek viselkedésmintái meghatározók lehetnek a kutatás céljainak elérése szempontjából. A kiválasztás szempontjai a következők voltak: 30 és 50 év közötti életkor, aktív olvasás és szellemi tevékenység hagyományos és elektronikus eszközök intenzív használatával (mindegyikük napi több órát tölt olvasással), idegennyelv-tudás. Az interjúalanyok mindegyike diplomás, egy vagy több idegen nyelven beszél/olvas. Hatan PhD-fokozattal rendelkeztek, hárman doktori tanulmányokat folytattak, humán és reál végzettségűek egyaránt voltak közöttük. Az interjúk felvételét a szerzők végezték, a beszélgetések Skype-on történtek (ezeket rögzítettük). A felvételek időpontja: 2015. június és október között, illetve 2016 elején. A mintában a nemek megoszlása: 10 nő, 8 férfi, az átlagéletkor 37,9 év (szórás: 7,8; a legfiatalabb 25, a legidősebb 51 éves). A kutatás eredményei azt mutatják, hogy a résztvevők szórakozás/kikapcsolódás céljából sokkal gyakrabban és szívesebben használnak elektronikus könyv olvasó eszközt. A papíralapú könyveket vizuálisan jobban felidézhetőnek találják (ennek oka a rögzített oldalkép). A tanuláshoz szinte minden válaszoló a hagyományos, papíralapú köteteket tartotta alkalmasabbnak (két-három fő preferálta az elektronikus dokumentumokból történő tanulást). Többen kiemelték, hogy ebben az esetben az elektronikus formátumú dokumentumot ki nyomtatják. A korábbi saját és az idézett külföldi kutatások egyértelműen arra mutatnak, hogy a témakör megalapozott vizsgálatához szélesebb módszertani eszköztárral végzett kutatásokra van szükség.